

דניאל פרידמן • מצב הכוחות

מקץ שבע שנים

לפני שנים, כאשר חמאס השתלט על הרצועה וכאשר טווח רק"טות הקסאם הגיע לעוטף עזה בלבד – שכן למרות כיפת ברזל, הרי בכל הנוגע לרקטות ולפגיעה בכלכלה מצבם של גוש דן, ירושלים, חדרה וחיפה כיום גרוע משהיה בתקופת עופרת יצוקה. הלחימה הקרקעית כיום קשה, מורכבת ומסוכנת משהייתה בעופרת יצוקה, וגם היקף המנהרות התת-קרקעיות שבנה חמאס מעורר דאגה רבה.

ביוני 2007 השתלט חמאס על הרצועה, ולאחר מכן גבר ירי הרקטות. במחצית הראשונה של שנת 2008 הגיע הירי על עוטף עזה למאות רקטות ופצמ"רים בחודש, והיה צורך לקבל החלטה. עמדה אחת הייתה שישראל איננה יכולה להרשות לעצמה מדינת טרור בגבולה הדרומי, וכי יש לפעול להפלתה. אהוד ברק, שר הביטחון בממשלת אולמרט, סבר אחרת – ועלה בידו להוביל את ה"תהליך", שהביאה לשקט יחסי למשך חודשים אחדים.

למרות כיפת ברזל, הרי בכל הנוגע לרקטות ולפגיעה בכלכלה מצבם של גוש דן, ירושלים, חדרה וחיפה כיום גרוע משהיה בתקופת עופרת יצוקה

אנחנו שומעים השכם והערב על הפגיעות הקשות שנגרמו לחמאס, אך חוששני שהרטוריקה הישראלית איננה קשורה למציאות – הרושם הוא שעד עתה מדובר בפגיעות שחמאס יכול לספוג ללא קושי. חמאס התכוון היטב לסבב הלחימה הנוכחי, וכשם שאנחנו שיכללנו את כיפת ברזל, כך דאג הוא לשפר את מנהרותיו ויכוון לוח הלחימה שלו תחת מתקפה אווירית. תושבי עזה סובלים סבל רב, וכאבן של המשפחות שבניהן נהרגו בהפצצות איננו נופל מהכאב הנגרם לכל משפחה אחרת במצב זה, אולם סבלם של תושבי עזה איננו מטריד יתר על המידה את הנהגת חמאס – ואף משמש להם כלי במלחמת התעמולה.

הסיכום הוא שהתפתחות מאזן הכוחות הצבאי בין ישראל לחמאס מאז השתלטות חמאס על הרצועה איננה לטובת ישראל. אם כך יימשכו הדברים, ותינתן לחמאס אפשרות לקיים סבב נוסף בעוד שנה או שנתיים, עלול המצב להידרדר עוד יותר. אמנם מצב בו המדינה של חמאס הידרדר עד מאוד, אך ספק אם זו נחמה. ■

כעבור כחצי שנה קרסה התהליך, ישראל יצאה למבצע עופרת יצוקה – ובינואר 2009 החלה הפעולה הקרקעית. חמאס הוכה קשות והפלת משטרו הייתה בהישג יד, אולם המבצע התקיים בשלהי כהונתה של ממשלת אולמרט, ושר הביטחון ברק העדיף לסיים את המבצע. חמאס זכה באפשרות לבסס את שליטתו ברצועה, ולהתעצם מבחינה צבאית. כבר אז הוא הצליח להרחיב את טווח הרקטות, שהגיעו עד לאשדוד ולבאר-שבע. השקט החזיק קרוב שלוש שנים, עד מבצע עמוד ענן, שלא כלל כניסה קרקעית ולא סיכן את הנהגת חמאס. בעמוד ענן עמדה כיפת ברזל לרשותנו, אולם המצב היה גרוע מזה שבועות עופרת יצוקה – שכן הרקטות כבר הגיעו עד גוש דן, ונפגעו בניינים בקריית-מלאכי ובראשון-לציון.

כעת נמשך השקט היחסי לתקופה של כשנה וחצי, ובמהלך מבצע צוק איתן אנו לומדים עד כמה השתנו יחסי הכוחות לרעתנו. בזמן שחלף עלה בידי חמאס להתחזק בממדים עצומים: הוא בנה מערכת מנהרות תת-קרקעית שמהוות סכנה קיומית לכל עוטף עזה, וטווח הרקטות שלו מכסה כמעט את כל ישראל.

גם ישראל התחזקה, אולם כיפת ברזל מקוזת רק באופן חלקי קי את התחזקות חמאס. המערכת מהווה הישג טכנולוגי מדהים, אך איננה מספקת הגנה מושלמת, וכ-5 מיליון ישראלים חשופים כיום לאזעקות, שבצירוף הטילים והרקטות שככל זאת פוגעים, גורמים נזק כלכלי אדיר. התוצאה היא שבסך הכל מצבנו כיום בתחום זה גרוע משהיה